

PONAŠANJE DJETETA U STOMATOLOŠKOJ ORDINACIJI

Prof. dr. sc. Martina Majstorović

UTVRĐIVANJE OBLIKA PONAŠANJA DJETETA

- Dijagnosticiranje tipa ponašanja djeteta
- Izbor postupka za kontrolu ponašanja djeteta
- Primjena odgovarajuće metode za kontrolu ponašanja.

Dentalni strah:

- normalna emocionalna reakcija na neugodni vanjski podražaj u specifičnoj situaciji (dentalni tretman)

Dentalna anksioznost:

- abnormalni i iracionalni dentalni strah jačeg intenziteta popraćen nelagodnom i osjećajem tjeskobe

Dentalna fobija:

- kulminirajući i perzistirajući dentalni strah spram specifičnog objekta u specifičnoj situaciji, uz jasno izražene psihosomatske smetnje (znojenje, lupanje srca, mučnina, povraćanje, opstipacija i sl.)
- interferirajuća sa svakodnevnim normalnim aktivnostima

Mjerenje intenziteta dentalnog straha:

- Evaluacija ponašanja (terapeut opservira djetetovo ponašanje tijekom tretmana)
- Psihometrijska mjerenja (tzv. self-reported mjerenja)
- Fiziološka mjerenja

Knee – to – Knee Position

Technique for properly positioning infant or toddler for oral exam, tooth cleaning or dental procedure

PROCJENA PONAŠANJA DJETETA

- Različite skale za procjenu ponašanja /osjećanja djeteta u ambulanti:
 1. Franklova skala
 2. Wrightova skala
 3. Venhamov slikovni test

Dijagnoza – testovi za evaluaciju dentalnog i medicinskog straha:

- **CDAS** (Corah Dental Anxiety Scale) – Norman Corah
- **CFSS – DS** (Child Fear Survey Schedule – Dental Subscale): Cuthbert & Melamed 1982. – grupna mjerenja
- **S – DAI** (Short Dental Anxiety Inventory)
- **CMFQ** (Child Medical Fear Questionnaire)
- **CBCL** (Child Behaviour Checklist)
- **SDQ** (Strengh and Difficulties Questionnaire)
- **Venhamov** slikovni test

FRANKLOVA SKALA PONAŠANJA

KATEGORIJA

PONAŠANJE

- vrijednost skora

1	JASNO NEGATIVNO
2	LAGANO NEGATIVNO
3	LAGANO POZITIVNO
4	JASNO POZITIVNO

1. JASNO NEGATIVNO PONAŠANJE:

- odbija liječenje
- jasan otpor i neprijateljstvo
- ekstreman strah
- snažan plač i teško povlačenje

2. LAGANO NEGATIVNO PONAŠANJE:

- manji otpor
- pristupačan za tehnike liječenja
- mala do umjerena suzdržanost
- strah, nervoza ili plač.

3. LAGANO POZITIVNO PONAŠANJE:

- oprezno prihvaća liječenje
- postavljanje pitanja (taktika odlaganja)
- suzdržano, ali slijedi upute.

4. JASNO POZITIVNO PONAŠANJE:

- dobra suradnja sa liječnikom
- nema znakova straha
- zanima se za postupke liječenja
- odgovarajući neverbalni kontakt.

KATEGORIJE PONAŠANJA PO WRIGHTU (1975):

1. Kooperativno ponašanje
2. Nedostatak kooperativne sposobnosti
3. Potencijalno kooperativno ponašanje

1. KOOPERATIVNO PONAŠANJE DJETETA:

- većina djece u stomatološkoj ambulanti
- djeca prihvataju razgovor, razumiju postupak, ponašaju se po uputi doktora
- **POSEBNO VAŽNO:**
 1. pripremiti dijete za postupak
 2. objasniti postupak na razumljiv način.

2. NEDOSTATAK KOOPERATIVNE SPOSOBNOSTI:

- djeca ne mogu komunicirati sa liječnikom
- djeca ne razumiju postupak
- **DJECA U OVOJ SKUPINI:**
 - a) vrlo mala djeca
 - b) djeca s poteškoćama u razvoju
 - c) socijalno i ekonomski deprivirani
- **POSTUPAK S DJECOM:**
 - a) farmakološka sedacija
 - b) op a anestezija

3. POTENCIJALNO KOOPERATIVNO PONAŠANJE:

- djeca s problemima ponašanja
(DOB: od 3 - 10 godina)
- izražen strah od liječenja
- prijašnja negativna iskustva
(OBJEKTIVAN STRAH)
- negativne informacije od
roditelja ili vršnjaka
(SUBJEKTIVAN STRAH)

OBLICI POTENCIJALNO KOOPERATIVNOG PONAŠANJA (Wright, 1975)

1. Nekontrolirano (“histerično”) ponašanje
2. Prkosno ili tvrdoglavo ponašanje
3. Bojažljivo ponašanje
4. Napeto-kooperativno ponašanje
5. Plačljivo ponašanje
6. Stoičko ponašanje

OBLCI ODNOSA RODITELJA PREMA DJETETU:

- Zaštitničko ponašanje
- Pretjerano popustljivo
- Pretjerano autoritativno
- Bezosjećajno / odbacujuće ponašanje

1. ZAŠTITNIČKO PONAŠANJE RODITELJA:

- Dijete nema prilike suočavanja sa životnim problemima
- **PONAŠANJE DJETETA:**
 - a) vrlo stidljivo
 - b) boji se novih situacija
 - c) manjak samopouzdanja
- **RODITELJI:** a) česta dentalna anksioznost
 - b) inzistiranje na nazočnosti u ambulanti za vrijeme liječenja djeteta

2. POPUSTLJIVO

PONAŠANJE RODITELJA:

- Kriva slika djeteta o svome položaju u društvu
- Manipuliranje roditeljima
- Djeca djeluju superiorno, tiranski i zahtjevno
- Opis djeteta: “prkosno” ili “pokvareno” dijete.

3. AUTORITATIVNO

PONAŠANJE RODITELJA:

- Očekuju ponašanje djece koje nije u skladu s njihovom dobi
- Umjesto podrške, kritiziranje djeteta

▪ PONAŠANJE DJETETA:

- a) strah
- b) pružanje otpora tretmanu
- c) taktika odlaganja
- d) **kasnije:** kivnost prema roditeljima i autoritativnim osobama

4. BEZOSJEĆAJNO / ODBACUJUĆE PONAŠANJE:

- Pomanjkanje interesa za dijete
- Odbacivanje ili fizičko zlostavljanje
- **RODITELJI:** velika predanost poslu ili jaki emocionalni problemi
- **OBILJEŽJA DJETETA:**
 - a) vrlo slaba predodžba o sebi (“poor self-image”).
 - b) stoičko ponašanje (nema odgovora na bolne zahvate).
 - c) ponekad glasni i agresivni.

1. NEKONTROLIRANO ILI HISTERIČNO PONAŠANJE:

- Često u dobi od 3 do 4 godine
- Za vrijeme prve posjete
- Ponašanje djeteta: - glasan plač
 - opiranje
 - napadaji bijesa
 - razdraženost

2. PRKOSNO ILI TVRDOGLAVO PONAŠANJE (“pokvareno dijete”)

- Znak emocionalnih problema
- Često u preadolescenciji
- PONAŠANJE DJETETA:
 - odbijanje zahvata uz komentare
 - sjedi mirno; čvrsto zatvorenih usta
- RODITELJI: pretjerano popustljivi.

3. BOJAŽLJIVO PONAŠANJE:

- Mala djeca za vrijeme prve posjete
- Posljedica prijašnjeg iskustva
- Roditelji: zaštitničko ponašanje.

4. NAPETO - KOOPERATIVNO PONAŠANJE:

- PONAŠANJE DJETETA:
 - želi surađivati, ali se jako boji
 - prati svaki pokret liječnika
 - čvrsto se drži za stolac
 - prihvaća liječenje, ali može zaplakati.

5. PLAČLJIVO PONAŠANJE:

- Najteži oblik ponašanja za rad
- Dopušta liječenje, ali stalno cvili
- Tuži se na bol i nakon anestezije.

6. STOIČKO PONAŠANJE:

- Dijete sjedi mirno
- Pasivno prihvaća sve zahvate
- Djeluje šutljivo i žalosno
- **UZROK:** posljedica zlostavljanja ili zapuštenosti
- **RODITELJI:** bezosjećajno i odbacujuće ponašanje.

Hvala na pažnji

